

davor lahnit

FRÉDÉRIC CHOPIN

Osvrnimo se ukratko na samo najvažnija djela iz opus Frederica Chopina (1810.-1849.), genija glasovira, popraćen preporukama snimki za vašu fonoteku koje, po mom mišljenju, najbolje predstavljaju majstorova djela.

POLONEZE – Prva tiskana Chopinova skladba iz 1817. godine, bila je upravo „Poloneza u g-molu” i teško je u ovoj skladbici naslutiti niz sve opsežnijih djela koje će na kraju razviti u prave poeme nježne i ponosite ljubavi prema domovini. Poloneze iz skladateljeva zrelijeg stvaralačkog razdoblja sjajno izvodi nenadmašni Arthur Rubinstein (RCA RD 89814).

MAZURKE su još jedna Chopinova veza s Poljskom, a oblikujući svaku od njih na različit način, on u njima savršeno stapa pučku vitalnost sa sve složenijim harmonijskim i skladateljskim postupcima. Krepkost tih plesova izvanredno dočarava vitalna snimka osamdesetogodišnjeg (!) Arthura Rubinsteina (RCA RD 85171). Izvedba Fou Ts’onga, jednog od prvih laureata uglednog Chopinova natjecanja u Varšavi i dobitnika posebne nagrade za izvedbu mazurki, plijeni bogatstvom boja i profinjenim sjenčanjem zvuka i ritma (SONY SB2K 53246), a neka vas ne pokoleba ponešto sirova zvučnost snimke!

VALCERI Chopina nikako nisu namijenjeni za ples, ali odražavaju aristokratsku otmjenost i živost koja je tada vladala u salonima –

okupljalištima probranog i uljuđenog građanskog društva. Opet ne možemo zaobići ime Arthura Rubinsteina koji životnošću i šarmom izvanredno dočarava duh ovih plesova (RCA RD 89564). Nezaobilazan je, naravno, i Dinu Lipatti (EMI CDM 5 66904-2).

NOKTURNO je glazbena forma koju je Chopin preuzeo od Johna Fielda. Ove polagane skladbe romantičnog ugođaja Chopin je toliko obogatio i oplemenio začudno širokim spektrom naizgled sličnih, a zapravo toliko različitih ugođaja, da je u svijesti ljubitelja glazbe postala njegovom. Opet ćemo spomenuti svirku Fou Ts’onga, ovog puta znatno kvalitetnijeg zvukovnog zapisa koji znatno bolje registrira nijansiranje ovog velikog svirača (SONY SB2K 53249). Nedavno je ponovno izašla i snimka izvanrednog češkog pijanista Ivana Moraveca (ERATO ULTIMA 7559-79564) – jedina zamjerka je „bestjelesna“ snimka zvuka glasovira. Nadamo se da će se na CD-u pojaviti i snimka Tamasa Vásáryja, koja je ponešto romantično rasplinuta, ali iznimno topla (DGG). Portugalska pijanistica Maria João Pires također je topla, ali i savršeno jasna i bez imalo pretjeranog patosa, u najboljoj maniri francuske pijanističke škole (DGG 447 096).

ETIDE je Chopin pretvorio u virtuozne minijature dramatsko-poetskog značaja. Cijenite li jasnoću i savršenstvo kontrole zvuka, za vas je izvrsna izvedba Maurizia Pollinija (DGG 413 794). Snimka Vladimira Aškenazija (RCA-Melodiya 74321 33215), načinjena još u vrijeme dok je živio u Rusiji, oduševljava svježinom koju on nije uspio doseći kasnijim *remakeom* za tvrtku DECCA. Od mlađih pijanista ističe se iskrena izvedba Borisa Berezovskog, znanog zagrebačkoj koncertnoj publici (TELDEC 9031-73129-

2), a od starijih umjetnika spomenimo legendarnog Alfreda Cortota, čija snimka iz 1933. godine (EMI CZS7 67 359) obiluje pogrešno odsviranim notama, ali i poetskim nadahnućem koji tako često nedostaje na snimkama svirača našeg vremena.

PRELUDIJ – Još jedan glazbeni oblik dobiva nov život zahvaljujući Chopinu. Njegovi su preludiji glazbeni epigrami koji, složeni u ciklus, u potpunosti pokazuju svu šarolikost tonaliteta, a baš tako ih i izvodi Martha Argerich (DGG 415 836), kao *visions fugitives*, trenutne vizije što poput šarenih krila leptira prolete pred našim očima nošeni vjetrom. Ivo Pogorelić (DGG 429 227) daje im veću težinu i dubinu, pa dok nas Marta Argerich ushićuje, Pogorelić nas navodi na ponovno promišljanje.

SCHERZO – Od dobroćudnog stavka sonate on stvara dramatičnu, pomalo dijaboličnu samostalnu skladbu. Svjatoslav Richter (OLYMPIA OCD 338) im daje tajanstvenu smirenost, pročišćeni žar, ni na trenutak nam ne dopuštajući da postanemo svjesni virtuozyteta potrebnog za izvođenje tih skladbi. Ivo Pogorelić, naprotiv, baš taj element virtuozyteta iskorištava kao dramatski sadržaj djela, njime ističući tamne struje koje se kriju pod površinom.

BALADA je glazbena forma kojom Chopin iskušava mogućnosti modificiranja stroge sonatne forme. Jasnoća strukture i artikulacije učinile su izvedbu Poljaka Krystiana Zimermana čuvenom odmah po izlasku na tržište (DGG 423 090- 2); Ivan Moravec izvanredno je maštovit i čini da nam već odavno poznate stranice zvuče kao nešto posve novo (VAI AUDIO VAIA

1092); Murray Perahia lirski je mek u izražajnosti, čime, začudo, nimalo ne gubi na dramatičnosti (SONY SK 64 399).

SONATE – Romantična impulzivnost obuzdana strogim okvirima sonatne forme još se izrazitije može osjetiti u ovoj glazbenoj formi. Ranija i poznatija zbog svog polaganog stavaka, pogrebne koračnice, „Druga sonata u b-molu”, op. 35, uzbudljivo zvuči u izvedbi Marthe Argherich (DGG 419 055). Izvedba Ive Pogorelića, nastala nedugo nakon njegovog senzacionalnog pojavljivanja na natjecanja u Varšavi, nešto je bolje zvučala u svom prvotnom LP izdanju, ali interpretativno je zanimljiva i danas. „Treća sonata u h-molu”, op. 58, klasičnije je i čvršće građe, pa začuđuje nadasve zrela i sabrana izvedba mladog Evgenija Kissina (RCA Victor 09026 62542). Izvan svih kategorija je legendarna izvedba Dinu Lipattija iz 1947. godine (Great Pianist Philips 456 892), a mono snimka je sasvim prihvatljive kvalitete.

Za kraj dat ćemo i preporuke i za Chopinove **glasovirske koncerte**:

1. Glasovirski koncerti,
K. Zimerman, Polish Festival Orchestra DG 459 6842
2. Glasovirski koncert Br. 1,...
M. Pollini, PO, P. Kletzki EMI 7243 5 67548 2 9

Zbog potpunosti ovog pregleda spomenimo za one koji vole komplete odličnu ediciju Deutche Grammopona na čak 17 nosača zvuka na kojemu nalazimo već spomenute sjajne izvedbe Polinija, Argerich, Arraua, Ashkenazyja, Zimermana, Pires, Blechacza...